

**Mestre Joan de Tarragona:
hipòtesi sobre la seva obra general
i la seva producció a la Conca de
Barberà (segle XIV)**

Jaume Felip Sànchez

Mestre Joan de Tarragona: hipòtesi sobre la seva obra general i la seva producció a la Conca de Barberà (segle XIV)

Jaume Felip Sánchez

*jaufelip@coft.cat

Resum: Hipòtesi sobre l'obra del mestre Joan de Tarragona, que abastaria els camps de l'arquitectura, la pintura i l'escultura, proposant l'autoria del monument funerari de l'Arquebisbe Joan d'Aragó, la capella del Palau Episcopal de Tortosa i un conjunt d'obres d'escultura situades a València, Montblanc i el Monestir de Poblet.

Paraules clau: Joan de Tarragona, arquitectura, escultura, pintura, Tortosa, Montblanc, Poblet.

La descoberta de l'artista

El primer cop que el nom de Joan de Tarragona tornà a sonar, després de sis segles de silenci, fou el 1935 gràcies a l'obra pòstuma de Mossèn Sanç Capdevila i Felip, ordenada per Mossèn Serra Vilaró i publicada per la Biblioteca Balmes, de Barcelona, amb el títol de *La Seu de Tarragona*. A la p. 103 de l'esmentada obra s'aportava una referència documental on apareixia un escultor anomenat «mestre Joan de Tarragona», comproment-se a fer per als jurats i obrers de l'església parroquial de la Guàrdia dels Prats una imatge de Sant Jaume, el sant titular de la parròquia; cobraria pel seu treball 150 sous barcelonesos. La imatge no ha arribat als nostres dies i per tant, la nota no conduïa enlloc ni permetia conèixer l'estil i l'obra del referit artista. Tanmateix, cinc anys abans, una notícia publicada per Mn. Joan Pié al seu llibre *Relación històrica del santuario de Paret Delgada*, recollida posteriorment el 1947 per Eufemià Fort en el llibre *El Santuari de la Mare de Déu de Paret Delgada, a la Selva del Camp de Tarragona*, oferia informació sobre un retaule pintat per un Joan «pintor de la ciutat de Tarragona» i permetia associar-la a l'obra que aleshores sí que es conservava. El retaule era al Santuari de la Mare de Déu de Paret Delgada, però, desgraciadament, les destruccions de 1936 s'endugueren bona part del retaule. En el referit estudi del selvatà Fort de 1947, es publicaren algunes fotografies en blanc i negre i es considerà la totalitat de l'obra com a perduda. Sortosament, després de diverses peripècies, tres compartiments del retaule arribaren al Museu Diocesà de Tarragona, essent restaurats entre 2004-2007 pel Servei de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya¹.

El pintor Joan de Tarragona

Fins ara, la historiografia només ha considerat la dimensió pictòrica de Joan de Tarragona, i l'ha associat majoritàriament amb el retaule dels Sants Joans de l'antiga capella del castell de Santa Coloma de Queralt (actualment al Museu Nacional d'Art de Catalunya)². És cert que un nou corrent sorgit el 1977 i encapçalat per Sureda, considera que el retaule colomí pertany a un altre autor que s'ha anomenat «Mestre de Santa Coloma de Queralt»³. Finalment, Rosa Alcoy, el 1996 desvincula al mestre Joan de Tarragona de l'autor del retaule dels Sants Joans, en considerar-lo coetani o lleugerament posterior a aquest artista anònim⁴.

Una nova obra pictòrica de Joan de Tarragona

Creiem que podem ampliar el catàleg pictòric de Joan de Tarragona amb una nova obra, fent la seva atribució mitjançant els paral·lelismes estilístics amb la seva única obra documentada. Es tracta de les portes del reliquiari de Santa Tecla de la catedral de Tarragona, situades inicialment damunt del monument funerari de l'arquebisbe Joan d'Aragó, a l'absis del temple

Foto 1.- Simeó a la Presentació al Temple, del retaule de Paret Delgada (La Selva del Camp).

tarragoní). És fonamental fixar l'atenció en la manera de pintar la cara de Simeó, en l'escena de la Presentació al Temple del retaule de Paret Delgada (Fot. 1), amb el Sant Pau de les portes del reliquiari tarragoní (Fot. 2): coincideixen la forma de dibuixar l'orella, el perfil de les celles, les arrugues del front, el perfilat del nas amb la utilització de la taca de color, la coloració de les galtes, el pentinat del cap i les patilles, entre d'altres detalls. Hi ha una petita diferència en el perfilat dels ulls entre Simeó i Pau, diferència que no apreciem en els ulls dels dos reis que observen l'estel situat damunt l'escena de l'Epifania del retaule selvatà i els ulls de Sant Pau de les portes del reliquiari (amb tot, cal tenir present que les dues obres foren elaborades amb una diferència cronològica de més de vint anys). També trobem paral·lelismes en la forma de dibuixar les celles dels reis de l'Epifania (i de l'Anna pitonissa de la Presentació al temple i altres rostres) i les celles arquejades de la imatge de Santa Tecla del reliquiari tarragoní. La postura i forma de la mà dreta de Sant Pau del reliquiari tarragoní és idèntica a la mà dreta de la Mare de Déu de l'Anunciació del retaule selvatà. La multitud de detalls que podem observar a les dues peces ens mouen a atribuir les portes del reliquiari al mestratge de Joan de Tarragona.

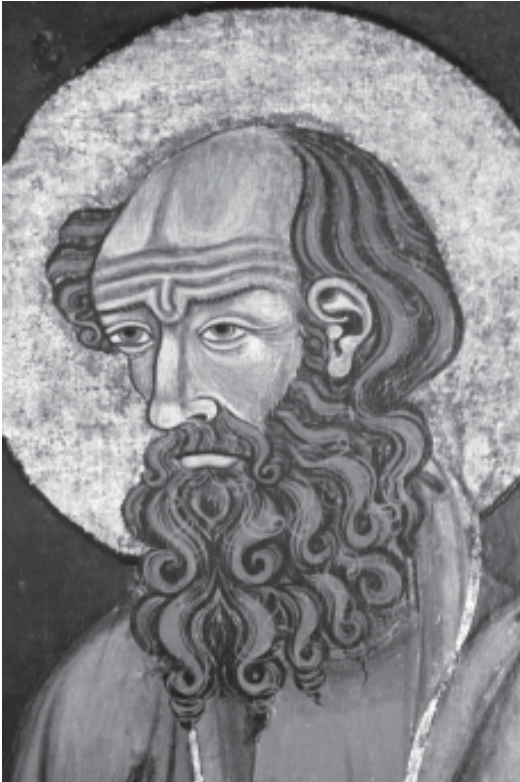

Foto 2.- Sant Pau, de les portes del reliquiari de Santa Tecla (Catedral de Tarragona).

Foto 3.- Dos reis de l'Epifania, al retaule de Paret Delgada.
Obra de Joan de Tarragona.

Obra escultòrica: el monument funerari de l'arquebisbe Joan d'Aragó

Establir paral·lelismes entre una obra pictòrica i una altra escultòrica presenta una gran dificultat: ho és perquè la primera conté patrons bidimensionals, mentre que les obres escultòriques en tenen de tridimensionals. Malgrat això, pensem que hem pogut establir amb prou fermesa vincles entre les dues obres pictòriques (la documentada i l'ara atribuïda) de Joan de Tarragona i un conjunt homogeni d'obra escultòrica, fins ara considerada anònima. Partim de l'escultura del monument funerari de l'arquebisbe Joan d'Aragó, al presbiteri de la catedral de Tarragona: dels caps de les seves escultures ens podem fixar en l'estructura i patró de representació de les orelles⁶; totes elles mostren una tipologia idèntica, amb l'hèlix o replec semicircular que limita el pavelló per la part externa que s'introdueix exageradament a la *fossa circularis* i gens amb el *tragus*, amb una representació molt detallada de la *fossa triangularis* i una manera ben singular de representar el *tragus*, *anti-tragus* i el lòbul inferior (Fot. 4, detall de l'orella de l'Arquebisbe Joan d'Aragó). Aquesta manera tan concreta de representar les orelles la veiem repetida en les pintures de les portes del reliquiari, situat damunt el monument funerari de Joan d'Aragó i a les figures del retaule de Paret Delgada (Fot. 1 a l'orella de Simó o Fot. 2, a l'orella de Sant Pau). De fet, no pot sorprendre a ningú que el conjunt del sepulcre de l'arquebisbe

Foto 4.- Cap de l'escultura funerària de l'arquebisbe Joan d'Aragó, a la catedral de Tarragona. Detall de l'orella.

Joan d'Aragó amb l'armari o reliquiari de Santa Tecla, situat immediatament damunt seu, amb les seves portes pintades per fer de reconditori, haguessin estat construïdes per un mateix artista. I els paral·lelismes es poden continuar establint en altres aspectes: l'estructura decorativa del monument funeràri en pot ser un exemple, amb un arc carpanell amb l'intradós polilobulat com els arcs carpanells que decoren els compartiments inferiors del retaule de Paret Delgada, o l'extradós d'aquest arc del monument decorat amb fulles de card, de la mateixa manera que els arcs decoratius dels compartiments superiors del retaule selvatà; o la decoració en forma de sanefa vegetal de fulles de raïm (*Vitis vinifera*) dels llistons separadors dels compartiments del retaule de Paret Delgada, amb la decoració en forma d'orla o sanefa de fulles de raïm que rodeja la inscripció del frontal de la caixa del sarcòfag.

Tanmateix, l'anàlisi resta limitada pels estereotips que obligaren l'artista a simplificar els trets característics de les seves imatges pictòriques, més restrictius que els emprats en les seves escultures, més apropades al realisme. Aquest fet és molt evident en les representacions de Santa Tecla de les portes del reliquiari (Fot. 6) i la corresponent escultura de Santa Tecla del monument funeràri (Fot. 5): fent una descripció que no pretén ser exhaustiva podem comprovar equivalències en la forma i proporció de l'arc de les celles, la forma del nas i la seva aleta, la posició dels narius, el solc nasolabial (entre les galtes i el llavi superior), el replec vertical entre el llavi superior i el nas (i els pics del llavi que conformen «l'arc de Cupido»), la protuberància mentoniana, la forma de la mandíbula inferior, el modelatge de les parpelles o els solcs del coll, entre d'altres.

És per tot això que plantejem la hipòtesi de treball de l'autoria del sepulcre de l'arquebisbe Joan d'Aragó, atribuint-la al mestre Joan de Tarragona. De fet, això permetrà explicar i fer coherent un grup de peces artístiques que s'estendrien en un període temporal des de 1330 a 1360, aproximadament (veure el catàleg al final de l'article).

Joan de Tarragona a Montblanc i la Conca de Barberà

La primera notícia documental que trobem del mestre Joan de Tarragona pertany al contracte, escrit el 28 de març de 1330, d'una imatge de Sant Jaume per a l'església parroquial de Sant Jaume de la Guàrdia dels Prats⁷.

Foto 5.- Imatge de Santa Tecla al monument funerari de Joan d'Aragó.

Foto 6.- Pintura de Santa Tecla a les portes del reliquiari, damunt del monument de Joan d'Aragó.

Foto 7.- Imatge d'un bisbe (Sant Ambrós) de l'antiga capella dels Quatre Doctors, a l'església de Sant Miquel de Montblanc.

Foto 8.- Imatge de Sant Blai, del Fonoll.

Hauria de prendre com a model una imatge de Sant Joan que el mateix artista havia realitzat a l'església de Sant Miquel de Montblanc. Aquesta imatge presidiria l'altar de la capella de Sant Joan, de la confraria dels ferrers i fusters montblanquins, imatge actualment desapareguda. Tenim constància⁸ del traspàs fet el 16 d'octubre de 1327 d'un censal mort per part de la confraria a favor de Guillem Janer, per un capital de dos-cents sous, senyal inequívoca de la necessitat d'obtenir liquiditat per part dels confreres, potser amb el propòsit de contractar la realització de la imatge.

A la mateixa església de Sant Miquel i en un altre altar lateral s'instituï el 1332 un benefici eclesiàstic sota l'advocació dels Sants Quatre Doctors. La institució anà a càrrec de Francesc Janer, fill i hereu de Macià Janer i de Maria, la seva muller⁹. A la decoració d'aquest altar podria haver correspost una imatge mutilada d'un sant bisbe que fou trobada a l'interior d'una cripta sepulcral situada al centre de l'església de Sant Miquel i ara exposada en una sala del Museu Comarcal de Montblanc (Fot. 7). La imatge correspondria a Sant Ambrós, un dels Quatre Doctors, i mostra una gran similitud amb l'escultura d'un Sant Ambrós que decora la capella del Palau Episcopal de Tortosa, patrocinada pel bisbe tortosí Berenguer des Prats (1316 - +1340), un conjunt decoratiu que la historiografia¹⁰ ha relacionat estilísticament amb el monument funerari de Joan d'Aragó, ara, amb la nostra hipòtesi, atribuït a Joan de Tarragona¹¹. Més tard, a la mateixa capella dels Quatre Doctors es fundà un nou benefici¹² amb la mateixa advocació, fundat per Caterina, muller de Guillem Ros, en el seu darrer testament del 17 de juny de 1348. La nova fundació coincidiria amb la construcció d'una nova capella amb volta de creueria, a la qual hi consta l'heràldica de la família Ros i de la família Janer¹³. La decoració fou descrita per Francesca Español, que l'atribuí a Guillem Seguer¹⁴.

Taller a Montblanc? Guillem Seguer deixeble

Com hem vist, dues imatges i un possible conjunt escultòric s'haurien cisellat a Montblanc, amb la possibilitat que durant un temps Joan de Tarragona hagués establert un taller a Montblanc, durant els anys 1330 fins, potser, el 1332, quan hipotèticament s'haurien contractat les imatges dels Quatre Doctors per a la capella dels Janer a l'església de Sant Miquel. Durant aquest període es podria haver format artísticament l'escultor Guillem Seguer, a qui s'ha considerat deixeble del mestre escultor del sepulcre de Joan d'Aragó i de la decoració de la capella del Palau Episcopal de Tortosa¹⁵ que, com hem establert amb la nostra hipòtesi, seria Joan de Tarragona.

Durant aquest període es podria haver realitzat una imatge de Sant Blai¹⁶ per a l'església del mateix nom del Fonoll, actualment conservada a l'església parroquial de Passanant (Fot. 8), que mostra els trets estilístics del mestre Joan en les realitzacions fins aquí descrites (són remarcables les similituds

Foto 9.- Monument funerari de Joan d'Aragó amb el reliquiari de Santa Tecla a la part superior.

Foto 10.- Portada de la capella del Palau Episcopal de Tortosa (reproduït d'una postal antiga).

entre el Sant Fructuós del sepulcre de Joan d'Aragó i aquesta imatge de Sant Blai, excepte en alguns reduïts trets que podrien haver estat treballats per deixebles del seu taller).

Obres a Tortosa i a Tarragona

Vers 1333, Joan de Tarragona s'hauria traslladat a Tortosa, on realitzà l'arquitectura de la capella del Palau Episcopal (Fot. 10) i la decoració escultòrica, ajudat pel seu taller. Cal destacar l'autoria de la pintura d'alguns dels falsos finestrals (amb la representació de Sant Esteve, Sant Ruf, Sant Vicenç, Sant Llorenç, Sant Nicolau, Sant Hilari, Sant Joan baptista, Sant Joan evangelista, Santa Llúcia i Santa Margarida) que atribuiríem a un incipient Guillem Seguer¹⁷, deixeble del mestre Joan.

Acabada aquesta capella fou contractat pels marmessors testamentaris del difunt Arquebisbe Joan d'Aragó (Fot. 9). L'obra hauria començat després de rebre autorització per part del Capítol de la Seu de Tarragona per disposar la seva sepultura al costat de l'altar major de Santa Tecla a la catedral de Tarragona¹⁸, permís que s'hauria donat prop de la darrereria del mes d'agost de 1334. Tenim notícia¹⁹ que s'hi treballava a final de 1337.

Després d'aquests encàrrecs ens trobem amb gairebé una dècada sense notícies del nostre autor, fins passada l'epidèmia de la Pesta Negra.

Una imatge de Santa Tecla servada al Museu de Belles Arts de València (amb núm. inv. 286), de procedència desconeguda, podria haver estat treballada en aquest període²⁰.

Dos ossaris al claustre del monestir de Santa Maria de Poblet

El nostre artista sobrevisqué a la pandèmia pestífera. Les mortalitats, a més, li proporcionaren més feina gràcies al comerç de mobiliari funerari: un ossari²¹ de la família Alanyà (Fot. 11), existent al claustre del monestir de Poblet, fou ornamentat amb la mateixa sanefa de fulles i pàmpons de raïm amb què decorà l'espai tombant la inscripció del frontal de la caixa del sepulcre de l'arquebisbe Joan d'Aragó. S'hauria realitzat poc temps després de la defunció del titular, Bernat Alanyà, fill del venerable Bernat Alanyà, en la data 31 de juliol de 1348.

Poc temps després de realitzar la pintura del retaule del Santuari de Santa Maria de Paret Delgada, el 1359, se li encarregà la construcció d'un altre ossari, encara romanent al claustre de Poblet (Fot. 12). L'ossari ostenta la mateixa decoració de sanefes amb pàmpons i fulles de raïm, característica del mestre; a més presenta similituds amb l'ossari d'en Bernat Alanyà, amb l'heràldica rodejada per un emmarcament mixtilini i, només en aquest cas, amb la inscripció de l'epitafi emmarcada per un arc carpanell polilobulat

Foto 11.- Ossari de la família Alanyà.

Foto 12.- Ossari de Tomàs de Marca.

a l'intradós. En aquest sepulcre hi reposaren els ossos del difunt, el donzell Tomàs de Marca, el qual -segons explica l'epitafi- morí el 1359 al mateix cenobi de Poblet²².

L'estil de Joan de Tarragona

Amb la nostra hipòtesi hem donat nom a l'autor d'un conjunt d'obres que s'han conceputat com a importants per a l'estudi del gòtic a les nostres contrades. De l'obra escultòrica s'ha remarcat el seu italianisme (amb matisos) i de l'obra pictòrica una barreja del francogòtic lineal (portes del reliquiari) i de l'italogòtic (retaule de Paret Delgada). L'artífex hauria excel·lit en els camps de l'arquitectura, la pintura i l'escultura i seria mestre de reputats deixebles com, per exemple, el montblanquí Guillem Seguer. Potser la tesi sobre la influència envers el seu mestratge en referència al monument tarragoní que més s'adiu sigui l'avinyonesa, com no fa gaire s'ha insinuat²³. Avinyó suposà durant el primer quart del segle XIV un veritable gresol d'influències, amb artistes francesos, italians i, fins i tot, anglesos. Aquest ambient explicaria la simbiosi existent en l'obra que hem assajat d'adscriure a Joan de Tarragona.

Catàleg

- 1330 (?) - imatge de Sant Joan per a un altar de l'església de Sant Miquel (probablement de la Confraria de fusters i picapedrers) de la vila de Montblanc, (perduda).
- 1330, març, 28 - imatge de Sant Jaume per a l'altar major de l'església parroquial de Sant Jaume de la Guàrdia dels Prats (perduda).
- 1330 (?) imatge de Sant Blai, a l'església de Sant Blai del Fonoll (atribuïda, a l'església parroquial de Passanant).
- 1332 - fragment d'imatge de la Capella dels Quatre Doctors, a l'església de Sant Miquel de Montblanc, patronatge de la família Janer (al Museu Comarcal de Montblanc).
- 1333 (?) - capella del Palau Episcopal de Tortosa, patrocinada per Berenguer des Prats (1316 - +1340), amb la col·laboració del seu deixeble Guillem Seguer.
- 1337, setembre - sepulcre monumental de l'arquebisbe Joan d'Aragó. Pintures de Sant Pau i de Santa Tecla a les portes del reliquiari de Santa Tecla.
- 1340 (?) - imatge de Santa Tecla del Museu de Belles Arts de València (núm. inv. 286), de procedència desconeguda.
- 1350 - tomba de Bernat Alanyà (+1348), fill de Bernat, al claustre del monestir de Poblet.
- 1359 - retaule del Santuari de Santa Maria de Paret Delgada (una part d'ell conservada al Museu Arxidiocesà de Tarragona).
- 1360 - tomba de Tomàs de Marca (+1359), al claustre del monestir de Poblet.

Notes

- 1.- Ho relata Mn. Josep Martí i Aixalà: «Els misteris de l'Encarnació i de la Nativitat de Jesús en el retaule de Joan de Tarragona del Santuari de la Mare de Déu de Paret Delgada, a la Selva del Camp de Tarragona», *Taüll*, (Girona), 22, (desembre-gener 2008), p. 22-25.
- 2.- Aquesta adscripció al retaule colomí comença per GUDIOL, J., «Pintura gòtica», *Ars Hispaniae* (Madrid), vol. IX, 1955, p. 85-86 i també GUDIOL, J.; ALCOLEA, S.; CIRLOT, J. E.: *Historia de la pintura en Catalunya*, Madrid 1957, p. 91-92. Continuen les tesis de Gudiol els autors DURLIAT, M., *Art Catalan* (Art et Paysages:21) Paris, 1, p. 267 i AINAUD DE LASARTE, J. *Pittura spagnola del periodo romanica*, a «El Grego», Col. I. Bergamo, 1964, COMPANYS, I.; MONTARDIT, N., «El mestre pintor trescentista Joan de Tarragona», *Universitas Tarraconensis*, (Tarragona), 1981-1982, p. 23-36 venen a dir el mateix que Gudiol. El 1986 a l'obra pòstuma de Gudiol, junt a Alcolea *Pintura gòtica catalana*, Barcelona, 1986, p. 64-65 es continuava mantenint l'autoria de Joan de Tarragona per al retaule colomí.
- 3.- El nou corrent es basa en els treballs de SUREDA, J., *El Gòtic Català*. Pintura. vol. I, Barcelona 1977, p. 123-124, 135, apèndix XII i de DALMASES, N. De; JOSÉ I PITARCH, A. *L'Art Gòtic s. XIV-XV*, «*Història de l'Art Català*», vol. III, Barcelona, 1984, p. 171-172. En fa un estat de la qüestió COLL I ROSELL, G., «El retaule dels Sants Joans de Santa Coloma de Queralt: noves aportacions a la seva cronologia», *Acta historica et archaeologica mediaevalia*, (Barcelona), 1981, p. 261-280.
- 4.- ALCOY I PEDRÓS, R., «El mestre de Santa Coloma de Queralt i l'italianisme del segle XIV: el retaule dels Sants Joans», *Recull*, (Santa Coloma de Queralt), 4, (1996), p. 7-26. Al nostre entendre la conclusió és correcta, però ho és gràcies a les diferències estilístiques (no a la cronologia relativa).
- 5.- Actualment conservades al Museu Diocesà de Tarragona amb els números d'inventari 2.949 i 2.950. Foren comentades i descrites per SUREDA, J., «Sant Pau i Santa Tecla» i «Calvari», *Pallium. Exposició d'Art i Documentació*, Tarragona 1992, p. 240-241.
- 6.- L'elecció d'aquesta part anatòmica no és casual: la seva estructura topològica es desenvolupa majoritàriament sobre un pla i pot assimilar-se a un patró bidimensional. Per altra banda i respecte al rostre de l'arquebisbe Joan, és probable que es realitzés mitjançant la còpia d'una màscara mortuòria.
- 7.- Ho hem explicat a la introducció d'aquest treball. Podeu llegir el document a l'Annex documental, document núm. 1.
- 8.- FELIP, J., *Crònica, Abaciologi i Diplomari del Reial Monestir de Santa Maria de la Serra de Montblanc*, Montblanc 2016, doc. 150, p. 285.
- 9.- Annex, document núm. 4.
- 10.- Establen la filiació entre el mestre escultor del sepulcre de Joan d'Aragó i la decoració de la capella del Palau Episcopal de Tortosa DURAN, A.; AINAUD DE LASARTE, J., «Escultura gòtica», *Ars Hispaniae* VIII, Madrid, 1956, p. 194.
- 11.- La historiadora ESPAÑOL, F., *Guillem Seguer de Montblanc. Un mestre trescentista escultor, pintor i arquitecte*, Valls 1994, p 40-42, encerta a establir un vincle artístic entre la decoració del monument funerari de Joan d'Aragó i la decoració de la capella del Palau Episcopal de Tortosa, emetent la hipòtesi d'autoria per al mestre Benet Basques de Montblanc, a qui suposa mestre del deixeble Guillem Seguer. Coincidim a establir aquesta relació mestre-deixeble amb l'autor del sepulcre de Joan d'Aragó però, pel que hem exposat fins aquí, no podem confirmar l'autoria de Benet Basques.
- 12.- Annex, document núm. 4.
- 13.- Coneixiem l'heràldica dels Ros i els Janer en aquesta capella que coincidia amb la de la porta principal de l'Hospital de Santa Magdalena. Ho comunicarem a J. M. PORTA, que ho publicà a la guia de «Arxiu Històric Comarcal de Montblanc», *Guia dels Arxius Històrics de Catalunya*, núm. 2, Barcelona 1987, p. 109.
- 14.- ESPAÑOL, F., *Guillem Seguer de Montblanc. op. cit.* (p. 89-91).
- 15.- Vegeu la nota 11.

- 16.- En féu una descripció LIAÑO, E., «Anònim. Sant Blai», *Pallium. Exposició d'Art i Documentació*, Tarragona 1992, p. 122.
- 17.- La primera obra pictòrica atribuïda a Guillem Seguer la devem a ESPAÑOL, F., *Guillem Seguer...* obra citada, p. 99-116, on associa al seu mestratge les taules de Vallbona conservades al MNAC i al retaule de Sant Joan i Santa Margarida de l'església d'Alcover. Per la nostra banda el 1995 vam atribuir a Guillem Seguer una pintura mural representant la Crucifixió existent a la capella de Santa Margarida de la Seu de Lleida.
- 18.- Transcrivim la carta on el seu germà el rei Alfons III sol·licita permís al Capítol dels canonges de Tarragona, annex doc. núm 2. Tot sembla indicar que el sepulcre de Joan d'Aragó i l'armari-reconditori de les relíquies de Santa Tecla s'haurien construït seguint un únic projecte, on l'únic condicionant serien les dimensions de l'espai concedit pel Capítol dels canonges tarragonins.
- 19.- A DURAN, A; AINAUD DE LASARTE, J., «Escultura gòtica», *Ars Hispaniae*, (Madrid) VIII, (1956), p. 194, tal vegada comunicat per Mn. Sanç Capdevila.
- 20.- S'ha atribuït a Guillem Seguer però aquesta imatge és més propera a l'estil de Joan de Tarragona. Per a la seva reproducció fotogràfica vegeu ESPAÑOL, F., obra citada, p. 145.
- 21.- Fa la lectura de l'epitafi DEL ARCO, A., *Restos artísticos e inscripciones sepulcrales del Monasterio de Poblet*, Barcelona, 1897, p. 25.
- 22.- DEL ARCO, A., obra citada, p. 26, transcriu l'epitafi amb errors, per exemple, la defunció fou al 1359.
- 23.- MANOTE, M. R., «El sepulcre de Joan d'Aragó», *Butlletí de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi*, (Barcelona), XVII (2003) p. 11-20. La mateixa autora desenvolupa la seva argumentació amb més extensió a MANOTE, M. R.; TERÉS, M. R., «El sepulcre de Joan d'Aragó», *L'Art Gòtic a Catalunya, Escultura I, La configuració de l'estil*, Barcelona, p. 126-131

Annex documental

1

1330, març, 28, la Guàrdia dels Prats

L'artista Joan de Tarragona contracta una imatge de sant Jaume per a la parròquia de Sant Jaume de la Guàrdia dels Prats.

O. perdut

A. Còpia al manual notarial de l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona (AHAT), Fons notarial de la Guàrdia dels Prats, núm. 7g (1329-1330)

Cita: S. CAPDEVILA I FELIP, *La Seu de Tarragona. Notes històriques sobre la construcció, el tresor, els artistes, els capitulars*, Barcelona 1935, p. 103.

[Sit omnibus notum] quod nos Ferrarius Fitor et Pontius d'Uluya, operarii ecclesie Guardie et Bernardus Salvador et Petrus Valma<n>ya et Bernardus Espital, jurati loci predicti, nos insimul damus vobis magistro Jhoanni de Tarragona ad faciendum qua<da>m omagiam San<c>ti Jacobi, ita quod vos ipsam faciatis bonam et completam ad similitudinem cuiusdam omagie San<c>ti

Johannis que est in ecclesia San<c>ti Miquelis Montisalbi ¹ et ipsam teneamini edificare et ponere in altari San<c>ti Jacobi et nos teneamus vobis dare pro predicta omagia · C · L · solidos barchinonenses et cetera de quibus promittimus vobis dare modo incontinenti · L · solidos, reliquos · C · solidos promittimus vobis solvere quando dicta omagiam expleveritis et pro his complendis obligamus bona nostra et dicte ville. Versa vice ego ² dictus magister Johannes promitto vobis predictis omnia predicta attendere et complere et cetera obligando et cetera.

Testes: Bernardus Calaf, Bernardus de Valoria.

V^o kalendas aprilis anno Domini M^o · CCC^o · XXX° :

(1) *cancel·lat*: versa vice

(2) ego *repetit*

2

1334, agost, 20, Terol

Carta del rei Alfons III demanant permís al Capítol de Canonges de Tarragona per a construir la sepultura del seu germà l'Arquebisbe Joan de Tarragona davant l'altar de Santa Tecla, a la seu tarragonina.

O. perdut

A. còpia registral a Arxiu Reial de Barcelona, Cancelleria, Reg. 529, f. 83r

a: VINCKE, J. *Documenta selecta mutuas civitatis-Cathalaunicae et ecclesiae relationes illustrantia*, Barcelona, 1936, p. 371, àpèndix 506.

Alfonsus [Dei gratia rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice ac comes Barchinone], venerabilibus et dilectis Capitulo Ecclesie Terrachone, salutem [et dilectionem]. Cum nos considerato eximie honorificencie statu quo reverendus in Christo pater dominus Johannes, bone memorie Patriarcha Alexandrinus ac amministrator Ecclesie Terrachone, frater noster karissimus, preclaris pullebat meritis in ecclesia Sancta Dei, dum presentis vite fungebatur honore dignum et debitum reputemus, ut non obstante ordinatione quacumque in dicta Terrachone Ecclesia ubi suam sepulturam elegit in loco honorifico tumultentur, idcirco, volumus ac etiam vos rogamus quatenus coram altari beate Tecele cui dum eius ecclesie prefuit dignum famulatum impendit et suam faciatis ac permitatis fieri sepulturam. Nam hoc valde gratum habebimus et ad ipsius ecclesie et vestrum honorem et comoda ex hoc obnoxius astringemur. Datum Turoli · XIII° · kalendas septembris anno Domini · M^o · CCC^o · XXX · III°.

Dominicus de Biscarra, mandato domini regis.

3

1359, abril, 8, la Selva del Camp

Joan de Tarragona contracta un retaule per a l'altar de Santa Maria al Santuari de Paret Delgada

O. perdut

A. Còpia al manual notarial de l'AHAT, Fons notarial de la Selva del Camp, manual 1359, sense foliar.

a: Joan PIÉ FAIDELLA, *Relación histórica del Santuario de Paret Delgada*, Reus 1930, p. 32-36.

b: E. FORT I COGUL, *El Santuari de la Mare de Déu de Paret Delgada, a la Selva del Camp de Tarragona*, la Selva del Camp, 1947, p. 166-167, doc. 2.

Omnibus sit notum quod ego Johannes pictor civitatis Terrachonensis, gratis promitto et convenio vobis venerabili Bartholomeo de Casalibus, rectori, et Raymundo Bertrandi et Johanni Sobira, juratis hoc anno de Silva, et Guillermo Muntserrat, sacristano beate Marie Parietum Delguatorum, et successoribus vestris quod hinc ad instantem festum Omnium Sanctorum, meis propriis sumptibus et expensis, fecero et operabor unum oratorium sive retaule in altari beate Marie Parietum Delguatorum de bonis lignis et siccis, cum suo scamno et ipsos pintabo de opere de pincell de bonis coloribus; in scamno autem dicti retauli erunt quinque scena Passionis, de opere de pincell de bono atzur et fino de Alemany et de bonis coloribus et finis et campum de bono auro fino. Longitudinem erit XII palmorum et latitudinem sive de ample II palmorum et medii, oratorium sive retaule erit totidem longitudinis XII palmorum et altitudinis usque in sumitate medii capitelli XV palmorum et in sinistris et in dextris quousque ad sumitatem capitellorum IX palmorum; ipsum vero retaule erunt quatuor istoriae, videlicet, Anuntiantionis, Nativitatis, Aparitionis et Presentationis infanti, de opere pincelli et de coloribus antedictis, campo vere eiusdem retaule erunt de bono et fino auro et les fulatges eiusdem auri, prout melius scivero neque potero, iuxta formam quam vobis in quodam papyro dedi; et opus istud erit bonum, pulchrum et legualem cogitationi vestre. Si vero non possemus nos convenire propter opus istud esset decens seu aliter convenientes pro eo tamen reverendus vester dominus Romeus de Cumbis, prepositus Tarraconensis de ipso opere sit iudex, et si ipse adiudicaverit non esse decens, quod habeam ipsum meliorare que bone cogitationi ipsum opus ponam meis propriis sumptibus in dicto altari; et reparabo ymaginem beate Marie eiusdem altaris de bonis et pulcherrimis coloribus qui respondeant coloribus dicti retauli. Vos vero habeatis ipsam ymaginem aportare intra domum meam in civitate Tarracone constitutam et ipsam et dictos scamnum et retaule aportare seu deportare facere apud ecclesiam beate Marie antedecte vestris propriis sumptibus et expensis. Et

dare mihi pro solidata mea dicti operis XXX libras barchinonenses monete ternalis. Et pro maiori securitate et firmitate premissorum dono vobis fideiussorem Johannem Guarrigam, apothecarium Terrachone, quam firmitatem promitto dare et obligo .... Nos vero supradicti jurati et sacristanus promittimus dare vobis dicto magistro Johanni predicto opere dictas XXX libras barchinonenses, videlicet, modo de presenti C solidos et facto dicto opere iudicato decenti residuum . Pro predictis obligamus bona jurarie <et> sacristie. Testes discretus Petrus de Pereliata, Michael Rosselli et Raymundus Ermengaudi, presbyteri, et Berengarius Barcelo. Octavo die mensis aprilis anno M CCC LIX. Sede vacante.

4

Notícia extreta del Llibre Verd de la Comunitat de Preveres de Montblanc sobre els beneficis instituïts a la capella dels Quatre Doctors a l'església de Sant Miquel de Montblanc.

O: Llibre verd de la Comunitat de Preveres de Montblanc, perdut.

A: Còpia parcial del segle XVII, a l'Arxiu Parroquial de Montblanc (APM), sense classificar.

Sequuntur beneficia fundata in ecclesia Sancti Micaellis ville de Montblanc (...) In capella Sanctorum Quatuor Doctorum

Franciscus Janer, filius et heres Matiae Jener et Maria eius uxor instituit beneficium sub invocatione Quatuor Doctorum; vult detur presbitero de genero si inveniruntur, constat de institutione posse T. Borrás, notarii, septembris 1332. Patronatus dimisit eius avia fuit uxor Guillermi et illa illum dimisit Guillermo et Jacobo Januarii fratribus. Nunc patronus Ludovicus de Vilafranca.

In dicta capella

Catherina, uxor Guillerma Ros ville Montisalbi intuit beneficium sub invocatione Quatuor Doctorum ut constat de instituione per testamentum ipsius actum in comuna scribania XV kalendas iulii 1348. Ius patronatus dimisit Berengario et Petro de Angularia et eorum heredibus masculis. Nunc est patronus dominus Llorac (dominus loci de Solivella) (...).

-Rebuda: Juliol 2016.

-Avaluació: Dra. Maria Rosa Manote Clivilles.

-Aprovació: Agost 2016.